

Cvičení 1

Matematika 3

25.9.2019

Obsah

- 1 Úvodní informace
- 2 Číselné řady
- 3 Konvergence řady
- 4 Nutná podmínka konvergence
- 5 Geometrická řada
- 6 Kritéria konvergence
- 7 Absolutní a neabsolutní (relativní) konvergence
- 8 Operace s konvergentními řadami
- 9 Shrnutí

Úvodní informace

Olga Majlingová : ÚTM, Karlovo nám., budova D, 204,

olga@majling.eu

<http://olga.majling.eu>

- konzultace:
  - e-mailem kdykoliv,
  - konzultační hodiny: středa 14:15-15:45,
  - v jiném čase – po předběžné domluvě e-mailem
- web: <http://mat.fs.cvut.cz> odkaz Matematika III

[Informace k předmětu](#)

- **sledujte informace a e-maily!**

Podmínky udělení zápočtu:

Domácí úkoly odevzdané

- všechny (min. 8)
- správně (min. 80%)
- včas

Organizace předmětu

- **Přednášky**

- **Cvičení** navazují na přednášky

na cvičení je vhodné mít s sebou **poznámky z přednášky**
na otázku **můžu se zeptat?** je vždy odpověď **ANO!**

Tématické okruhy:

- 1 Řady
- 2 Diferenciální rovnice

Literatura

- 1 S. Čipera: Řešené příklady z Matematiky 3. Nakladatelství ČVUT.
- 2 L. Herrmann: Obyčejné diferenciální rovnice. Řady. Komentované přednášky pro předmět Matematika III. Nakladatelství ČVUT 2006.
- 3 L. Herrmann: Fourierovy řady. Nakladatelství ČVUT 2006.
- 4 <http://mat.fs.cvut.cz/wp-content/uploads/2012/01/M3zkpr.pdf>

Zkouška: písemná, 4 příklady po 25 bodech.

Zkouškové období začíná 6. ledna.

Před zkouškou je nutné získat zápočet.

Posloupnosti a řady

- posloupnost:

$$\{a_k\}_{k=1}^{\infty} = \{a_1, a_2, \dots, \}$$

- řada:

$$\sum_{k=1}^{\infty} a_k = a_1 + a_2 + a_3 + \dots$$

Otázky:

- Jak sečíst nekonečnou (přesněji spočetnou) množinu čísel?
- Platí pro nekonečné součty podobné zákony jako pro konečné součty(zákony distributivní, asociativní a komutativní)?
- Jaké operace můžeme provádět s řadami?

Pojmy

- částečné součty řady

$$s_1 = a_1, s_2 = a_1 + a_2, \dots, s_i = a_1 + a_2 + \dots + a_i$$

- posloupnost částečných součtů

$$\{s_n\}_{n=1}^{\infty}$$

Konvergence řady

Definice

Je-li posloupnost částečných součtů $\{s_n\}$ konvergentní,
tj. existuje-li **vlastní** limita

$$\lim_{n \rightarrow \infty} s_n = S,$$

řada konverguje (resp. konverguje k S).
Neexistuje-li **vlastní** limita, **řada diverguje**.

$$\lim_{n \rightarrow \infty} s_n = \begin{cases} S \\ \infty \\ -\infty \\ \text{neexistuje} \end{cases} \Rightarrow \sum_{k=1}^{\infty} a_k = \begin{cases} S & \text{řada konverguje k } S \\ \infty & \text{řada diverguje k } \infty \\ -\infty & \text{řada diverguje k } -\infty \\ & \text{řada osciluje} \end{cases}$$

Příklad 1

$$\sum_{k=1}^{\infty} a_k = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k(k+1)} = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k} - \frac{1}{k+1}$$

Posloupnost

$$\{a_k\}_{k=1}^{\infty} = \left\{ \frac{1}{k} - \frac{1}{k+1} \right\}_{k=1}^{\infty} = \left\{ \frac{1}{2}, \frac{1}{6}, \dots \right\}$$

$$\lim_{k \rightarrow \infty} a_k = \lim_{k \rightarrow \infty} \frac{1}{k} - \frac{1}{k+1} = 0$$

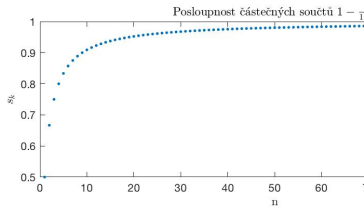
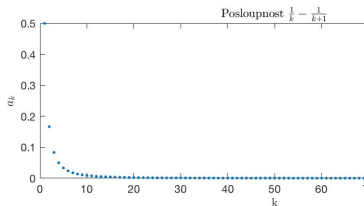
Posloupnost částečných součtů

$$s_1 = \frac{1}{2}, s_2 = \frac{1}{2} + \left(\frac{1}{2} - \frac{1}{3} \right), \dots$$

$$s_n = 1 - \frac{1}{n+1}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} s_n = \lim_{n \rightarrow \infty} 1 - \frac{1}{n+1} = 1$$

$$\sum_{k=1}^{\infty} a_k = \lim_{n \rightarrow \infty} s_n = 1 \quad \Rightarrow \text{řada konverguje k 1.}$$

Příklad 2

$$\sum_{k=1}^{\infty} a_k = \sum_{k=1}^{\infty} (-1)^k$$

Posloupnost $\{a_k\}_{k=1}^{\infty} = \{(-1)^k\}_{k=1}^{\infty} = \{-1, 1, -1, 1, \dots\}$,

$\lim_{k \rightarrow \infty} a_k$ neexistuje

Posloupnost částečných součtů $= \{0, 1, 0, 1, \dots\}$

$$s_n = \begin{cases} 0 & \text{sudé } n \\ -1 & \text{liché } n \end{cases}$$

$\lim_{n \rightarrow \infty} s_n$ neexistuje (věta o vybrané posloupnosti) $\Rightarrow$ řada osciluje.

Harmonická řada

$$\sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k}$$

$$\begin{aligned} S_1 &= S_{2^0} = 1 \\ S_2 &= S_{2^1} = 1 + \frac{1}{2} \\ S_4 &= S_{2^2} = S_2 + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} > S_2 + 2 \cdot \frac{1}{4} = 1 + 2 \cdot \frac{1}{2} \\ S_8 &= S_{2^3} = S_4 + \frac{1}{5} + \frac{1}{6} + \frac{1}{7} + \frac{1}{8} > S_4 + 4 \cdot \frac{1}{8} > S_2 + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1 + \frac{3}{2} \\ &\vdots \\ S_{2^n} &= S_{2^{n-1}} + \dots + \frac{1}{2^n} > S_{2^{n-1}} + \frac{1}{2} > \dots > S_2 + \frac{n-1}{2} = 1 + \frac{n}{2} \\ &S_{2^n} > S_2 + \frac{n-1}{2} = 1 + \frac{n}{2} \end{aligned}$$

$\{S_n\}_{n=1}^{\infty}$ je rostoucí, tedy má limitu buď vlastní nebo $+\infty$,
stejnou, jako vybraná S_{2^n}

$$\lim_{n \rightarrow \infty} 1 + \frac{n}{2} = +\infty \quad \Rightarrow \quad \lim_{n \rightarrow \infty} S_{2^n} = \infty \quad \Rightarrow \quad \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k} \text{ diverguje k } \infty$$

Nutná podmínka konvergence

Věta

$$\sum_{k=1}^{\infty} a_k \text{ konverguje} \Rightarrow \lim_{k \rightarrow \infty} a_k = 0$$

OBRÁCENĚ NEPLATÍ!!!

Příklady

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{k^2}{2k^2 + 1} = \frac{1}{2} \Rightarrow \sum_{k=1}^{\infty} \frac{k^2}{2k^2 + 1} \text{ řada diverguje}$$

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{1}{k} = 0, \text{ ALE } \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k} \text{ řada diverguje}$$

Geometrická řada: konverguje? Jaký má součet?

$$a + a \cdot q + a \cdot q^2 + \dots + a \cdot q^k + \dots = \sum_{k=1}^{\infty} a \cdot q^{k-1} = \sum_{k=0}^{\infty} a \cdot q^k = a \sum_{k=0}^{\infty} q^k, \quad a \neq 0, q \neq 0$$

- $q = 1$: $\lim_{k \rightarrow \infty} a_k = \lim_{k \rightarrow \infty} a = a \neq 0 \Rightarrow$ řada diverguje.

- $q = -1$: řada $\sum_{k=1}^{\infty} a \cdot (-1)^{k-1} = a \sum_{k=1}^{\infty} (-1)^{k-1}$ osciluje

- $|q| \neq 1$:

$$s_n = a + a \cdot q + a \cdot q^2 + \dots + a \cdot q^{n-1} = a(1 + q + q^2 + \dots + q^{n-1})$$

$$a(1 + q + q^2 + \dots + q^{n-1}) \cdot \frac{1-q}{1-q} = a \frac{1-q^n}{1-q} \Rightarrow s_n = a \frac{1-q^n}{1-q}$$

$$|q| > 1: \lim_{n \rightarrow \infty} q^n = \begin{cases} +\infty \\ \text{neex.} \end{cases}, \lim_{n \rightarrow \infty} s_n = \frac{a}{1-q} \cdot \left(1 - \lim_{n \rightarrow \infty} q^n\right), \text{ div.}$$

$$|q| < 1: \lim_{n \rightarrow \infty} q^n = 0 \Rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} s_n = \frac{a}{1-q}$$

Geometrická řada $\sum_{k=1}^{\infty} a \cdot q^{k-1}$ konverguje k $\frac{a}{1-q}$ při $|q| < 1$

Geometrická řada

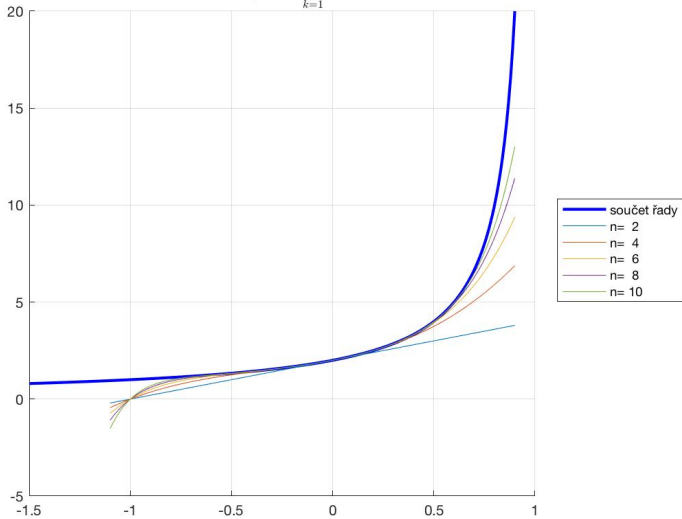
Geometrická řada $\sum_{k=1}^{\infty} a \cdot q^{k-1}$ konverguje k $\frac{a}{1-q}$ při $|q| < 1$

To také znamená, že $\frac{a}{1-q}$ pro $|q| < 1$ lze **aproximovat** konečným součtem $a(1 + q + q^2 + \dots + q^n)$.

Příklad. Pro která $x \in \mathbb{R}$ je $\frac{2}{1-x}$ součtem geometrické řady?
Jaké řady? Napište součet prvních 5 členů této řady.

Příklad

$$\frac{2}{1-x} \approx 2 \cdot \sum_{k=1}^n x^k$$

Algebraické operace s řadami (s kladnými členy)

Součet konvergentních řad

Věta:

$\sum_{k=1}^{\infty} a_k$, $\sum_{k=1}^{\infty} b_k$ jsou konvergentní a mají součty s , $t \Rightarrow$

$\sum_{k=1}^{\infty} (a_k + b_k)$ konverguje a platí $\sum_{k=1}^{\infty} (a_k + b_k) = s + t$.

ALE z konvergence $\sum_{k=1}^{\infty} (a_k + b_k)$ **NEPLYNE** konvergence $\sum_{k=1}^{\infty} a_k$, $\sum_{k=1}^{\infty} b_k$.

Viz příklad 1:

$$1 = \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k} - \frac{1}{k+1}, \quad \text{ALE} \quad \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k} \text{ diverguje,} \quad \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k+1} \text{ diverguje}$$

Pouze v případě konvergentní řady smíme sdružovat členy do závorek.

Viz příklad 2:

$$\sum_{k=0}^{\infty} a_k = \sum_{k=1}^{\infty} (-1)^k = 1 - 1 + 1 - 1 + 1 \dots \neq \begin{cases} 0 \\ 1 \\ \frac{1}{2} \\ \vdots \end{cases}$$

Násobení řady číslem

Věta:

$\sum_{k=1}^{\infty} a_k$ konverguje, $p \in \mathbb{R}$ ($p \neq 0$) $\Leftrightarrow \sum_{k=1}^{\infty} p \cdot a_k$ konverguje

a platí: $\sum_{k=1}^{\infty} p \cdot a_k = p \sum_{k=1}^{\infty} a_k$

Příklady

- $$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{5 \cdot 4^k - 3^{k+1}}{6^k} = \sum_{k=0}^{\infty} 5 \cdot \frac{4^k}{6^k} - 3 \cdot \frac{3^k}{6^k} = \sum_{k=0}^{\infty} 5 \cdot \left(\frac{2}{3}\right)^k - 3 \cdot \left(\frac{1}{2}\right)^k$$
$$\sum_{k=0}^{\infty} \left(\frac{2}{3}\right)^k = \frac{1}{1 - 2/3} = 3 \qquad \sum_{k=0}^{\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^k = \frac{1}{1 - 1/2} = 2$$

$$\sum_{k=0}^{\infty} 5 \cdot \frac{4^k}{6^k} - 3 \cdot \frac{3^k}{6^k} = 5 \cdot 3 - 3 \cdot 2 = 9$$

- $$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{3^k + 2^k}{6^k}$$

- $$\sum_{k=1}^{\infty} \frac{3^k + 2^k}{6^k}$$

- Víte-li, že $\sum_{k=1}^{\infty} \frac{k}{2^k} = 2$, určete $\sum_{k=0}^{\infty} \frac{k+2}{2^k}$

Kritéria konvergence

- Limitní d'Alembertovo kritérium
- Limitní srovnávací kritérium
- Integrální kritérium
- ... mnoho dalších

Integrální kritérium

- $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ je řada s kladnými členy,
- funkce $f(x)$ je nerostoucí v intervalu $\langle m, \infty \rangle$, $m \in \mathbb{N}$
- a $f(k) = a_k$, $k = m, m+1, \dots$

Potom řada $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ konverguje $\Leftrightarrow$ konverguje $\int_m^{\infty} f(x) dx$

řada $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ diverguje $\Leftrightarrow$ diverguje $\int_m^{\infty} f(x) dx$

Příklad: harmonická řada: $\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n}$, funkce $f(x) = \frac{1}{x}$, $m = 1$

$$\int_1^{\infty} f(x) dx = \int_1^{\infty} \frac{1}{x} dx = \lim_{x \rightarrow \infty} \ln x = \infty$$

Příklad: Dirichletova řada: $\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^\alpha}$, funkce $f(x) = \frac{1}{x^\alpha}$, $m = 1$

$$\int_1^{\infty} f(x) dx = \int_1^{\infty} \frac{1}{x^\alpha} dx, \alpha \neq 1, = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^{1-\alpha}}{1-\alpha} \dots$$

Limitní d'Alembertovo kritérium

Nechť $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ je řada s kladnými členy.

Existuje-li

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = q, \quad 0 \leq q \leq \infty,$$

potom v případě, že

$$q < 1, \quad \sum_{n=1}^{\infty} a_n \text{ konverguje}$$

$$q > 1, \quad \sum_{n=1}^{\infty} a_n \text{ diverguje}$$

$q = 1$ o konvergenci řady nelze tímto kritériem rozhodnout

Příklady (d'Alembertovo kritérium)

- $\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{n}{2^n}$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n+1}{2 \cdot 2^n} \cdot \frac{2^n}{n} = \frac{1}{2} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n+1}{n} = \frac{1}{2} < 1$$

řada konverguje

- $\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{3n+1}{\sqrt{2^n}}$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{3(n+1)+1}{2^{\frac{1}{2}} \cdot 2^{\frac{n}{2}}} \cdot \frac{2^{\frac{n}{2}}}{3n+1} = \frac{1}{\sqrt{2}} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{3n+4}{3n+1} = \frac{1}{\sqrt{2}} < 1$$

řada konverguje

- $\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{2^n}{(3n+1)3^n}$

- $\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{5^n}{n \cdot 2^n}$

- $\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} 2^n \frac{n!}{n^n}$

$$\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} 3^n \frac{n!}{n^n}$$

Limitní srovnávací kritérium

Nechť $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ a $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$, $a_n \geq 0$, $b_n \geq 0$ a $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = c \in \mathbb{R}^*$

Nechť $c \in (0, \infty)$ (**limita je vlastní a nenulová**),
potom

$\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ konverguje právě když konverguje $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$.

Nechť $c = 0$. Potom konverguje-li $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$, konverguje i $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$.

Nechť $c = \infty$. Potom konverguje-li $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$, konverguje i $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$.

Limitní srovnávací kritérium

Nechť $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ a $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$, $a_n \geq 0$, $b_n \geq 0$ a $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = c \in \mathbb{R}^*$

Nechť $c \in (0, \infty)$ (**limita je vlastní a nenulová**),
potom

$\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ konverguje právě když konverguje $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$.

Někdy srovnáváme s Dirichletovou řadou

$$\sum_{n=1}^{\infty} b_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^\alpha}, \text{ která pro : } \begin{cases} \alpha > 1 & \text{konverguje} \\ \alpha \leq 1 & \text{diverguje} \end{cases}$$

VÍME, že

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{c_\ell x^\ell + \dots}{d_m x^m + \dots} = \begin{cases} \frac{c_\ell}{d_m} & \text{při } \ell = m & \text{př. } \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{3x^5 + \dots}{2x^5 + \dots} = \frac{3}{2} \\ 0 & \text{při } \ell < m & \text{př. } \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{3x^2 + \dots}{2x^5 + \dots} = 0 \\ \infty & \text{při } \ell > m & \text{př. } \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{3x^5 + \dots}{2x^3 + \dots} = \infty \end{cases}$$

Příklady (limitní srovnávací kritérium)

- $$\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{n^2}{n^4+3} \quad \sum_{n=1}^{\infty} b_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2} \quad \text{řady konvergují}$$
- $$\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\sqrt{n^2+2n+3}} \quad \sum_{n=1}^{\infty} b_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n} \quad \text{řady divergují}$$
- $$\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{\sqrt{n+1}}{\sqrt[4]{n^4+n+1}}$$
- $$\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{n+2}{\sqrt{n^5+1}}$$
- $$\sum_{n=1}^{\infty} a_n = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{\sqrt[3]{n}}{(n+1)\sqrt{n}}$$

Absolutní a neabsolutní konvergence

Definice. Řekneme, že

řada $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ je **absolutně konvergentní**, pokud řada $\sum_{n=1}^{\infty} |a_n|$ konverguje.

Konvergentní řada $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ je **neabsolutně konvergentní**, pokud řada

$\sum_{n=1}^{\infty} |a_n|$ diverguje, tj.

řada **konverguje relativně** když řada $\sum_{n=1}^{\infty} |a_n|$ diverguje,

ale řada $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ konverguje.

Je-li řada $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ absolutně konvergentní, je rovněž konvergentní.

Alternující řada a Leibnitzovo kritérium

Leibnitz:

Nechť pro posloupnost $\{a_n\}$ platí:

$$\forall n \in \mathbb{N} : a_n \geq 0, \quad \forall n \in \mathbb{N} : a_{n+1} < a_n, \quad \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0.$$

Potom řada $\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n a_n$ je konvergentní.

Odhad chyby:

Pro alternující řadu platí: $\sum_{k=n+1}^{\infty} (-1)^k a_k \leq a_{n+1}$

Příklady (alternující řady)

- $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{(-1)^n}{n}$

Leibnitzova řada

řada z absolutních hodnot: $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n}$: diverguje

posloupnost $\{\frac{1}{n}\}$ je nerostoucí, $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} = 0$

řada konverguje relativně

$$s_4 = \frac{-1}{1} + \frac{1}{2} - \frac{1}{3} + \frac{1}{4} = -\frac{5}{12}, \quad |R_4| \leq \frac{1}{5}$$

- $\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n \frac{2^n}{(n+1)!}$

řada konverguje absolutně

$$s_3 = -\frac{1}{2} + \frac{4}{6} - \frac{8}{24} = -\frac{1}{6} \quad |R_3| \leq \frac{2^4}{5!}$$

- $\sum_{n=1}^{\infty} (-1)^n \frac{n}{\sqrt{n(n+1)}}$

diverguje

Operace s konvergentními řadami

- **Násobení nenulovým číslem**

Nechť $\xi \in \mathbb{R}$, $c \neq 0$. Potom platí $\sum_{n=0}^{\infty} a_n$ konverguje, právě když

$$\sum_{n=0}^{\infty} \xi a_n \text{ konverguje. Přitom platí } \sum_{n=0}^{\infty} \xi a_n = \xi \sum_{n=0}^{\infty} a_n.$$

- **Součet konvergentních řad**

Nechť $\sum_{n=0}^{\infty} a_n$ a $\sum_{n=0}^{\infty} b_n$ jsou konvergentní řady. Potom $\sum_{n=0}^{\infty} (a_n + b_n)$

konverguje a platí
$$\sum_{n=0}^{\infty} (a_n + b_n) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n + \sum_{n=0}^{\infty} b_n$$

- **Přerovnání řad** Je-li řada absolutně konvergentní, můžeme ji přerovnat (přeuspořádat členy řady), přeuspořádaná řada konverguje absolutně a má stejný součet.

Součin řad

Definice: Cauchyovým součinem řad $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ a $\sum_{m=1}^{\infty} b_m$ budeme rozumět řadu

$$\sum_{k=1}^{\infty} \left(\sum_{i=1}^k a_{k-i+1} b_i \right)$$

Mertens Necht' řady $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ a $\sum_{m=1}^{\infty} b_m$ konvergují, přičemž aspoň jedna z nich absolutně. Potom

$$\sum_{k=1}^{\infty} \left(\sum_{i=1}^k a_{k-i+1} b_i \right) = \left(\sum_{n=1}^{\infty} a_n \right) \cdot \left(\sum_{m=1}^{\infty} b_m \right)$$

Abel Necht' řady $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ a $\sum_{m=1}^{\infty} b_m$ konvergují a jejich Cauchyův součin je také konvergentní řada. Potom platí

$$\sum_{k=1}^{\infty} \left(\sum_{i=1}^k a_{k-i+1} b_i \right) = \left(\sum_{n=1}^{\infty} a_n \right) \cdot \left(\sum_{m=1}^{\infty} b_m \right)$$

Shrnutí

Vztah absolutní konvergence a konvergence:

$a_n \geq 0$: AK $\Leftrightarrow$ K

$a_n \in \mathbb{R}$: AK $\Rightarrow$ K

Aritmetické operace s řadami:

operace

stačí, když

násobek konstantou

řada konverguje

asociativita (uzávorkování)

řada konverguje

součet, rozdíl

obě řady konvergují

přerovnění (komutativita)

řada konverguje absolutně

násobení dvou řad   obě řady konvergují, alespoň jedna z nich KA

Geometrická řada

součet geometrické řady

$$\frac{a}{1-q} = a \sum_{k=0}^{\infty} q^k, \quad |q| < 1$$

Leibnitzova řada

$$\sum_{k=n+1}^{\infty} (-1)^k a_k \leq a_{n+1}$$

Dirichletova řada

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^a} \text{ konverguje pro } a > 1$$